

УДК 070.23:655.3.066.13](477–022)(045)
DOI: 10.31651/2413-8142-2020-23-73-77

В. М. Наконечний

*кандидат історичних наук, доцент кафедри міжнародних відносин Київського національного університету культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0386-2162>*

СЕЛЯНСЬКИЙ ЧАСОПИС «ЛЕМКО»: ІДЕОЛОГІЯ, РУБРИКАЦІЯ, ПРОБЛЕМАТИКА

Статтю присвячено аналізу видавничого феномену московфільської газети «Лемко». З'ясовано ідеологію, рубрикацію та проблематику часопису. Доведено, що світоглядною настановою видавців «Лемка» був відвертий антиукраїнізм, котрий виразно контрастував із проурядовою риторикою. Показано, що цілком позитивною була консультативно-господарська складова редакційної політики «Лемка». Часопис подавав чималі зусилля для пом'якшення своїм читачам наслідків економічної модернізації, багато уваги приділяючи питанням інтенсифікації традиційних галузей господарювання і популяризації нових форм діяльності.

Ключові слова: «Лемко», редакційна політика, русини, Друга Річ Посполита, московфільство.

Постановка проблеми. Лемківська періодика незмінно перебуває у фокусі наукових зацікавлень дослідників русинського субетносу. Це й зрозуміло, адже у часописах, створених лемками для своїх земляків, найбільш опукло проявилися ті різнопланові проблеми, котрими жили представники найбільш західної гілки українства. У вічі впадає певна наукознавча тенденція, котра полягає у фокусуванні сучасних лемкознавців на тих видавничих проєктах, котрі творилися з позицій загальноукраїнської, соборницької ідеології. Таким чином, із наукового дискурсу практично цілковито витіснено лемківську періодику, створену симпатиками інших ідеологічних орієнтацій. Особливо дошкульним це виглядає у випадку доволі популярного серед лемків у XIX – перших десятиліттях XX ст. (а в деяких діаспорних осередках і по сьогодні) московфільства. Натомість, очевидним є те, що без з'ясування та врахування всіх світоглядних оптик неможливо повноцінно відтворити ідейний світ лемківського субетносу.

Вирішення згаданої проблеми вважаємо за доцільне розпочати з міжвоєнного часу, коли в Другій Речі Посполитій з'являються перші творені русинами лемківські періодичні видання з полярними світоглядними орієнтаціями, котрі відбивали ідейну конкуренцію серед русинських діячів. Як відомо, україноцентричну оптику обстоювали видавці газети «Наш лемко», що має на сьогодні чималу літературу [1]. Його ідейним опонентом стала московфільська газета «Лемко» – видання, малознане сьогодні навіть для зацікавлених русинською проблематикою фахівців. З огляду на це, актуальним завданням лемкознавства вважаємо з'ясування видавничого феномену цього часопису.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До сьогодні газеті «Лемко» не присвячено жодної спеціальної наукової розвідки. В лемкознавчій

літературі згадки про цей часопис мають суто причинковий характер. У низці наших публікацій йдеться про газету «Лемко» в контексті ідейної боротьби, що точилася в русинському середовищі у міжвоєнний час [1].

Автор статті ставить за мету дослідити ідейну платформу, особливості редакційної політики та змістового наповнення газети «Лемко».

Виклад основного матеріалу. Ідея постанови нового лемківського видання виникла на початку 1934 р. як реакція на активізацію видавничої активності проукраїнської частини русинів, котрі проживали на гірських теренах Другої Речі Посполитої. Йдеться про те, що в січні того ж року у Львові почав виходити часопис «Наш лемко», котрий став впливовою ідейною трибуною тієї частини русинів, котрі ідентифікували себе органічним складником українства. Соборницька постава видавців «Нашого лемка» була сприйнята як загроза чиновниками молодій польській державі, котрі обрали курс на гвалтовну асиміляцію автохтонних мешканців Закерзоння. Тож була розроблена система заходів, покликаних знешкодити чи хоча б підірвати вплив нової газети серед українців гірських теренів, котрі в своїй масі нерідко ще не мали виразного національного самоусвідомлення [1].

Одним із таких заходів було створення медійної альтернативи «Нашому лемку». З цією метою в середовище лемків, котрі надалі трималися архаїчної ідеї власної етнічної ексклюзивності та культурної спорідненості з «руським» світом, було вкинуто ідею видання власного часопису, що мав стати інституційною платформою культивування московфільських настроїв у середовищі мешканців лемківських теренів. Вперше думка про видання нового часопису прозвучала на лемківському з'їзді, що відбувся в Сяноці 8 грудня 1933 р. На цьому форумі, що об'єднав симпатиків московфільської ідеології, було створено «Лемківський союз», в якому, за словами організаторів, «мають групуватися всі лемки і видавати газету Лемко» [2, 1].

Невдовзі дійшло до реалізації цієї постанови і перше число нової газети побачило світ 22 лютого 1934 р. У редакційному анонсі було вказано, що «Лемко» – «орган Лемківського союзу» – буде двотижневиком, котрий з'являтиметься у четвер «близько 15-того і 30-того кожного місяця». За кілька місяців, від восьмого числа, газета стала тижневиком. Мовна політика редакції газети полягала в тому, що вона принципово видавалася московфільським варіантом лемківської говірки. Тому наведені у нашій статті більші за обсягом цитати адаптовані до вимог сучасної української мови. Початковим місцем видання «Лемка» був Новий Сонч; згодом редакція перемістилася до лемківської столиці, котрим тоді вважалося містечко Криниця. Друкувався часопис у перемишльській друкарні Осипа Стифієго. В газеті вказувалося, що її редагує та видає комітет, склад якого жодного разу не деталізувався. Відповідальними ж за видання газети в різні періоди були Василь Тилишак та Гарас Громосяк. Про них на сьогодні не вдалося

віднайти якихось докладніших біографічних відомостей. Обсяг газети за весь період її існування був незмінним – чотири шпальти. Часопис виходив неповних два роки – до кінця 1935 р., за цей час світ побачило 84 числа. Передплатна ціна на газету була порівняно незначною: двотижневик коштував річно – 3 злотих, піврічно – 1,5 злотих, місячно – 30 грошей; для закордонних передплатників – річно 1 американський долар. Після перетворення часопису на тижневик вказані ціни зросли вдвічі.

У першому числі «Лемка» у редакційному зверненні до читача було викладено мету та завдання нового часопису. Насамперед видавці наголошували на інформаційній функції свого видання: «[...] З газети ви дізнаєтесь, як живуть інші народи, що вони роблять, щоб поправити свою долю і зменшити біду, дізнаєтесь, що чути на широкому світі і у нас в краї» [1, 1]. Далі йшлося про солідаристську місію часопису – стати об'єднавчою платформою для симпатиків москвофільської орієнтації: «Не забувайте про те, що поки ми не зорганізовані, поки живемо кожний для себе – настільки довго ми не будемо жодною силою і ніхто з нами не буде рахуватися. [...] Одна людина не багато що може зробити, але всі разом ми представитимемо велику силу» [2, 1]. Зрештою, третім завданням редакція бачила консультування своїх передплатників із різнопланових питань сьогодення – від господарських до правничих. Підсумовуючи свої обіцянки, редакція стверджувала: «Загалом газета буде старатися вмещувати лише такі дописи, котрі можуть бути корисними для лемків і буде змагатися до того, щоби нашим людям жилося краще» [2, 1]. Повноцінна реалізація цих обіцянок, як слушно йшлося у редакційному зверненні, можлива лише за умови масової передплати газети, що дозволить їй фінансово «стати на ноги». З огляду на це, і в згаданому зверненні, і надалі практично у кожному числі настійливо повторювалися прохання про поширення і популяризацію часопису. Також редакція закликала своїх читачів активно комунікувати зі своєю газетою, шляхом регулярного листування бути співтворцями її змісту.

Реалізації щойно згаданих цілей та завдань сприяла добре продумана структурна архітектура «Лемка». Зазвичай, перша шпальта була відведена для редакційних дописів та текстів програмового змісту. Також на ній містилися інформаційні матеріали загальнодержавного значення (урядові постанови, оголошення та звернення). Наступна шпальта була відведена обговоренню різнопланових проблем громадського життя лемків, а також дописів на культурну та історичну тематику. Третя та четверта шпальти зазвичай були присвячені господарській тематиці. Їхній зміст здебільшого формували читачські звернення з проханнями допомоги порадами в тих чи інших клопотах щоденного життя. Також там містилися огляди громадського руху в тих лемківських селах, де помітною була активність прихильників москвофільської орієнтації. Зрештою, як це було традиційно для більшості періодичних видань, на

останній шпальті також містилися рекламні оголошення.

Згадані матеріали були зосереджені в багатьох рубриках «Лемка». Їхня номенклатура зазнала деякої зміни протягом часу видання газети, що було природним з огляду на постійний редакційний пошук балансу складових її архітектури. Серед рубрик постійними були «От редакції», «Рух в наших селах», «Що чути в світі», «Відомости господарски», «Луць-Пуць», «Лемковски приповідки» тощо. У них було представлено більшу частину обговорюваної в часописі проблематики. Постійними в газеті були невеликі за обсягом поетичний і гумористичний відділи з домінуванням етнографічного колориту. Газета була ілюстрована замальовками зі щоденного життя русинів чи поодинокими фото визначних діячів, чий пам'ятні дати вважала за потрібне вшановувати редакція.

Ідейна платформа нового часопису була окреслена у редакторському дописі вже у першому числі. В цьому тексті були виокремлені дві стрижневі світоглядні засади, обстоювані видавцями «Лемка». Першою була теза про одвічний лемківський автохтонізм, етнічну окремішність лемків та їхню ментальну єдність зі світом «руської» культури. Така ідейна оптика була відбита вже у підназві «Лемка» – «русска газета для Лемков». Відповідно до цієї світоглядної установки була сконструйована історична міфологія редакції «Лемка», на різні лади популяризована в різнопланових дописах – від аналітичних до гумористичних.

Її ключові тези були синтезовані у статті «Що каждый Лемко мусит знати о собі». Насамперед редактори наголосили, що «мы и русски и Лемкы» водночас. Вигадуючи лемківський етногенез, у згаданому дописі відзначалося: «Лемки і той їхній невеликий край знаходяться в самій середині слов'янства і вони, їх тип, бесіда і характер нагадують нам ті часи, коли слов'яни були всі єдиним племенем. І тогочасна їх найстарша говірка була найподібнішою до сьогоднішньої лемківської. Лемки нагадують своєю бесідою і своїм положенням, що руський народ, котрий заселив Східну Європу та північну Азію, вийшов з тих Карпат – і що їхніми предками були саме лемки. Вони можуть надати багато матеріалу всім слов'янам, коли б ті хотіли запізнатися зі своїм минулим» [3, 1]. Відзначимо, що такий наївний лемкоцентризм домінував і в інших публікаціях газети на історичну тематику, маючи за мету, вочевидь, зміцнення в русинському середовищі почуття власної винятковості.

Історична ідеологія редакції «Лемка» була значною мірою сконструйована довкола опонуванню ідеї єдності українства в усьому його регіональному розмаїтті. Тут на допомогу видавцям газети прийшли імперські пропагандисти різних кольорів з їхніми тезами про інструментальне походження українства. Наприклад, відверто чорносотенну генезу має така теза, постійно трансльована зі шпальт русинського часопису: «Пам'ятаймо про те, що руський народ має тисячолітню історію і що п'ятдесят років тому про

«українців» ані вітер не свистав і що українців винайшли німці, щоб розбити слов'янські народи. І тепер німці дають гроші на українські організації і їхню зрадницьку роботу. Більша частина українських газет і книжок видається за німецькі гроші. Тому то й тримаймося разом і не даймо вбити український клин в руський народ!» [4, 1].

Більш притомним із наукового погляду було бачення видавцями «Лемка» території та кількості населення власного субетносу. Русинські землі, стверджував автор вищезгаданого допису, обмежені на заході ріками Попрадом і Дунайцем; на сході прилягають до Східної Малопольщі та Підкарпатської Русі, від котрих їх відділяють річки Сян та Уж. Всіх лемківських сіл редакція нараховує «більше шести соток», котрі поділили між собою тогочасні польська та чехословацька держави. Населення ж Лемківщини – «близько 500000». Ареал їхнього компактного проживання автором часопису окреслювався так: «Той кусок нашої землі в повітряній лінії близько 80 км довгий, 40 км широкий у найширшому місці, а близько 20 км в найвужчому».

Іншою світоглядною настановою видавців «Лемка» був відвертий, а часто й брутальний антиукраїнізм. Зростання в лемківському середовищі проукраїнських настроїв і відчуття дедалі більшою кількістю русинів своєї органічної пов'язаності зі світом культурного й політичного українства трактувалося, без перебільшення, як найбільше лихо для місцевого населення Закарпаття. Тож антиукраїнську агітацію можна побачити у більшості текстів газети протягом всього часу її існування. Окремі рубрики часопису були спеціально запроваджені з метою дискредитації чи профанації ідеалів українства. Наприклад, такою була вищезгадана гумористична рубрика «Луць-Пуць», псевдонімний автор якої дотепами низької якості обговорював реальні, а найчастіше вигадані проблеми життя своїх галицьких і наддніпрянських побратимів.

Мотивація розгортання антиукраїнської агітації була вихідним пунктом обговорення «Лемком» багатьох проблем. Найчастіше вона домінувала у з'ясуванні шкільного питання. Як уже йшлося, польська влада всіляко намагалася обмежити українські культурні впливи в лемківському середовищі, фокусуючись, насамперед, на народній школі [1]. З огляду на це, чиновниками від освіти було вирішено за будь-яку ціну витіснити україномовні шкільні практики московістськими. Для цього на державні гроші перевидавалися відверто застарілі шкільні підручники XIX ст. лемківською говіркою, що мали нівелювати в середовищі підростаючого покоління почуття спорідненості з українством. Саме популяризації такої шкільної політики були присвячені дописи «Лемка» на освітню тематику. Автори часопису відверто зізнавалися, що уряд «не робить нам труднощів і не забороняє нам плекати і розвивати [...] материнську мову» [3, 1]. Натомість українці постійно змальовувалися непроханими зайдами, котрі руйнують автентичний світ лемківської культури,

відвертаючи довірливих русинів від прадавніх духовних джерел.

Іншою проблемою, в котрій було сфокусоване антиукраїнство видавців «Лемка», виявилось церковне питання. Як і у випадку шкільного, йшлося про намагання польських урядовців замінити впливи проукраїнськи налаштованого греко-католицького духовенства православними московістськими. З цієї метою було розгорнуто кампанію дискредитації національно свідомої частини уніатського духовенства. Їм ставилася на карб політизація релігії, що проявлялося у начебто політичній пропаганді з церковних амвонів. Таким чином трактувалися будь-які патріотичні проукраїнські промови священників до своїх вірних чи просто згадка України і українства у позитивному контексті. Як приклад такої риторики, наведемо уривок зі статті «Політика в наших церквах»: «Давно наші священники вважали церкви за доми молитви і за доми Божі. [...] Але прийшли інші священники і інші часи. Замість науки Христової, голосять ті нові священники лише політику. Місця проповіді в церквах замінилися на вічові трибуни, з котрих людей баламутиться якоюсь Україною. Тим священникам не йдеться про моральність повірених їхній опіці душ, їм йдеться лише про те, щоби всі називали себе українцями» [5, 2]. Спеціальним об'єктом брутальної критики редакції «Лемка» ставали знані зі своєї проукраїнської позиції греко-католицькі ієрархи. Чи не найбільше дісталось перемишльському греко-католицькому єпископу Коциловському [6, 2-3].

Ще одним об'єктом запеклої антиукраїнської агітації стали українські культурно-освітні інституції та видання, чие кількісне зростання на русинських теренах відверто непокоїло дописувачів «Лемка». Особливо багато уваги було відведено «Просвіті», «Бескиду», «Нашому лемку», «Новій зорі» тощо. Не пропонуючи позитивної ідейної альтернативи цим дійсним ворогам лемківського автохтонізму, автори газети доходили навіть до брутальної анімізації цих символів українства у міжвоєнній Польщі: їх часто символічно зображали як свійських тварин, що руйнують усталений порядок русинської господи. Ще одним популярним серед авторів «Лемка» прийомом іншування ідейних опонентів стало зображення українця як козака-різуна – цілком у дусі польської лубочної пропаганди. Відзначимо, що як певну ідейну альтернативу розгортанню діяльності українських інституцій на лемківських теренах, газета популяризувала ідею закладання філіалів московістського Товариства імені Михайла Качковського.

Вищезгадане антиукраїнство редакторів «Лемка» виразно контрастувало із його проурядовою риторикою. Видавці відверто пишалися тим фактом, що «Правительство (написано саме з великої літери – авт.) не робит нам трудностей» [3, 1]. Більше того, чимало дописів мало відверто підлабузницький характер до нових господарів лемківських теренів. Так, важкозрозумілим є вшанування на шпальтах лемківської газети ювілеїв чи пам'ятних дат польських

культурних і політичних діячів, котрі не мали жодного стосунку до русинського світу. Для прикладу згадаємо привітання Юзефу Пілсудському з уродинами, де його багаторазово названо «великим чоловіком», «богатирем», котрий володіє «геніальним політичним розумом» [7, 1]. Натомість, безапеляційно критичні оцінки звучали на адресу українських громадських і культурних діячів. Найбільш дошкульні оцінки прозвучали на адресу М. Грушевського [8, 358-377].

Цікавою була історична політика редакції «Лемка». Як і у випадку більшості москвофільських інституцій, котрі функціонували в Другій Речі Посполитій, її осердям стало вшанування пам'яті жертв масових страт у таборі Талергоф в 1914 р. Часопис надзвичайно активно приєднався до цих меморіальних заходів, адже саме в 1934 р. відзначали двадцятиліття цієї, за словами «Лемка», «великої народної трагедії». На шпальтах видання постійно друкувалися інформаційні повідомлення Центрального Талергофського комітету, пов'язані з підготовкою та організацією дня скорботи, що відбувся у Львові в останній день травня.

На жаль, антиукраїнство творців «Лемка» не оминувало і цієї скорботної тематики. У багатьох дописах талергофського циклу саме українці виставлялися призвідцями трагедії православних громадян Австро-Угорської імперії. Про риторику таких закидів уявлення дає такий уривок: «А що найсмутніше, найстрашніше, що на тому кривавому банкеті німцям і мадярам допомагав наш рідний брат-каїн, німецький запродаєць, котрий перехрестився на українця. Засліплений обіцянками, втратив він людське сумління і з радісною усмішкою доносами і фальшивими свідоцтвами затягував зашморг на шиї свого брата руснака» [9, 1]. Як бачимо, і ці слова значною мірою були повторенням імперської пропаганди про штучну природу сучасного українства. Відзначимо, що поряд із такими антиукраїнськими випадками, у вічі впадає цілковите замовчування ролі довголітніх господарів краю поляків, чия адміністрація, як відомо, безпосередньо співпрацювала з військовою владою у пошуку й ув'язненні «неблагонадійних» громадян.

Натомість цілком адекватною тогочасним реаліям була консультативно-господарська складова редакційної політики «Лемка». Адже в умовах хронічної кризи польської економіки у міжвоєнне двадцятиліття найбільш вразливою групою населення виявилось селянство гірських теренів, котре не мало можливості швидко достосуватися до нових умов господарювання. Тож редакція часопису постійно докладала чималі зусилля для пом'якшення своїм читачам наслідків економічної модернізації. Подібно до більшості селянських часописів, «Лемко» чи не найбільше уваги приділяв питанням інтенсифікації традиційних галузей господарювання і популяризації нових форм діяльності в умовах гористої місцевості.

Стосовно перших, редакція русинського часопису популяризувала інформацію про удосконалення техніки народних ремесел, кращі прийоми обробітку полів і сіножатей, вирощування свійських тварин тощо. Найбільше ж писалося на сторінках часопису про нові

практики традиційного для лемків молочарства. Йшлося насамперед про механізацію процесу (застосування центрифуг) та засівання лемківських теренів збагаченими видами трав, котрі сприяли збільшенню надоїв худоби. Серед нових видів господарювання особливо багато уваги «Лемко» приділяв поясненню селянам переваг борництва, котре чудово відповідало умовам Лемківщини. Ще одним, не менш рентабельним видом господарювання, «Лемко» вважав садівництво, радячи горянам закладати на присадибних ділянках овочеві сади.

Цим новим господарським заходам, як справедливо вказували редактори «Лемка», має сприяти розвиток селянської кооперації. Газета надзвичайно активно популяризувала діяльність «Лемківського союзу», покликаною об'єднати господарські зусилля москвофільської частини лемківської спільноти. Часопис наполегливо переконував свого консервативного читача: «Щоби покращити свою долю, нам потрібно організуватися, бо тільки в той час, коли ми всі станемо в ряди Лемківського союзу в Горлицях – дамо тому Союзу силу, котру він застосує для нашого спільного добра. Тільки тоді ми можемо бути певні, що і в наше віконце засвітить сонце, а в наші оселі завітає добробут» [10, 1]. Цікаво, що ідею селянської кооперації «Лемко» популяризував також на прикладі інших народів, показуючи, що об'єднані селяни можуть перетворитися на поважну силу у власній державі. Підштовхуючи своїх земляків до об'єднання, редакція часопису писала: «Давно вже зорганізувалися селяни в інших державах і заснували аграрні (хлопські) союзи в Чехословаччині, Югославії, Бельгії, Голландії, Німеччині, Франції та в інших країнах» [11, 1].

Іншим порятунком від злиднів, справедливо наголошував «Лемко», мало бути активне здобуття освіти русинською молоддю. Газета чимало місця присвятила для популяризації ідеї віддавання лемками своїх дітей на науку не тільки до народної школи, але й до професійних закладів освіти, як також і гімназій. Це мало б забезпечити зростання кількості русинської інтелігенції, котра слугуватиме надійною опорою своєму народу. Зі шпальт часопису було кинуте гасло: «Тому, хто тільки може, нехай бере світло науки – бо без науки – ми пропадемо» [12, 1].

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що «Лемко» був унікальним видавничим проектом, на шпальтах якого знайшло відбиття малознане на сьогодні щоденне життя русинів, котрі поділяли москвофільські цінності. Як ми показали вище, ідеологія газети була архаїчною – маючи відверто антиукраїнське спрямування, редактори натомість не спромоглися запропонувати якоїсь самостійної позитивної ідейної програми. У такий спосіб відбувалася консервація русинської спільноти на рівні ментальних практик XIX ст., що мало фатальні наслідки для всієї москвофільської течії. Адже така ідейна орієнтація унеможлилювала адекватне реагування на модерні виклики першої половини XX ст., котрі під силу було подолати лише свідомим своїх завдань об'єднаним національним

громадам. Натомість мешканцям Закерзоння пропонувалося надалі мислити категоріями обмеженого гірськими теренами світу. Тож попри всі значні намагання «Лемка» поглибити свій вплив на співвітчизників і розширити свою читацьку аудиторію, часопис не витримав конкуренції з проукраїнським виданням «Наш лемко» і, попри державну підтримку, після неповних двох років функціонування, припинив своє існування. Втім для лемкознавців часопис є важливим нагадуванням про тогочасні складні пошуки русинами своєї національної ідентичності, гостру конкурентність у їхньому середовищі діаметральних світоглядних оптик, як і неочевидність вибору ними українства. І ця проблема, як демонструє проведене дослідження, потребує подальшого докладного осмислення.

Список використаної літератури та джерел:

1. Наконечний В. Часопис «Наш лемко» – феномен русинської періодики міжвоєнного часу. *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. 2017. Вип. 29. С. 520-528.
2. От редакции. *Лемко*. 1934. Ч. 1. С. 1.
3. Што каждый Лемко мусит знати о собі. *Лемко*. 1934. Ч. 1. С. 1.
4. Ци ест даяка рада на кризи. *Лемко*. 1934. Ч. 7. С. 1.
5. Политика в наших церквах. *Лемко*. 1934. Ч. 1. С. 2.
6. Як отбылася в Сяноці украинска парада в честь епископа Коцьоловского. *Лемко*. 1934. Ч. 1. С. 2-3.
7. Именины Маршала Пилсудского. *Лемко*. 1934. Ч. 2. С. 1.
8. Тельвак В. Творча спадщина Михайла Грушевського в оцінках сучасників (кінець XIX – 30-ті роки XX століття). Київ ; Дрогобич : Вимір, 2008. 494 с.
9. Отдадиме всенародный поклон. *Лемко*. 1934. Ч. 6. С. 1.
10. Што нам робити. *Лемко*. 1934. Ч. 5. С. 1.
11. Сто тисяч делегатів хлопських на зібрання в столиці. *Лемко*. 1934. Ч. 3. С. 1.
12. Що нам грозит?! *Лемко*. 1934. Ч. 4. С. 1.

References:

1. Nakonechniy, V. (2017). Newspaper «Nash Lemko» is a phenomenon of Rusyn periodicals of the interwar times. *Ukraine: cultural heritage, national consciousness, statehood*. (issue 29), (pp. 520-528) (In Ukrainian).
2. (1934). From the editors. *Lemko*. (issue 1), (p. 1) (In Ukrainian).
3. (1934). What every Lemko needs to know about himself. *Lemko*. (issue 1), (p. 1) (In Ukrainian).
4. (1934). Is there any solution to the crisis?. *Lemko*. (issue 7), (p. 1) (In Ukrainian).
5. (1934). Politics in our churches. *Lemko*. (issue 1), (p. 2) (In Ukrainian).
6. (1934). How the Ukrainian holiday in honor of Bishop Kotsylovsky departed in Syanok. *Lemko*. (issue 1), (pp. 2-3) (In Ukrainian).
7. (1934). Name Day of Marshal Pilsudski. *Lemko*. (issue 2), (p. 1) (In Ukrainian).
8. Telvak, V. (2008). Creative heritage of Mykhailo Hrushevsky in the estimations of his contemporaries (the end of the 19th and the 30th years of the 20th century). Kyiv–Drohobych. 494 p. (in Ukrainian).
9. (1934). Let's give a popular bow. *Lemko*. (issue 6), (p. 1) (In Ukrainian).
10. (1934). What should we do. *Lemko*. (issue 5), (p. 1) (In Ukrainian).
11. (1934). One hundred thousand rural delegates at a meeting in the capital. *Lemko*. (issue 3), (p. 1) (In Ukrainian).
12. (1934). What threatens us?! *Lemko*. (issue 4), (p. 1) (In Ukrainian).

V. Nakonechnyj

PEASANT PERIODICAL «LEMKO»: IDEOLOGY, HEADINGS, ISSUES

Introduction. *Lemkos periodicals are constantly in the focus of scientific interests of the Ruthenian sub-ethnos research. They presented various issues of the western branch of Ukrainians in the most comprehensive way. At the same time, we can observe a certain tendency in focusing only on those those publishing projects that were created from the standpoint of Ukrainian ideology. Thus, Lemko periodicals that were created by adherents of other ideological orientations have been almost completely eliminated from scientific discourse. One vivid example of that tendency is ignoring of rather popular Moscophiles among Lemkos. However, it is obvious that without taking into account all points of view, it is impossible to fully recreate the ideological world of Lemko sub-ethnos. We believe that it is the best to start the explanation of this tendency with the publishing phenomenon of the «Lemko» newspaper in Moscow.*

The purpose of the article is to investigate the ideological platform, the features of editorial policy and the content of the Lemko newspaper.

Results. *The idea of a new «Lemko» edition emerged in early 1934 as a reaction to activation of the publishing activity of the pro-Ukrainian part of the Ruthenians. The «Lemko» ideological platform was based on the theories about the Lemko autochthonous age, the ethnic identity of the Lemkos, and their mental unity with the world of «Ruthenian» culture. The main stance of «Lemko» publishers was straightforwardly anti-Ukrainianist, which contrasted sharply with pro-government rhetoric. At the heart of «Lemko's» historical policy, typical for most Moscophile institutions, was the commemoration of the victims of homicide at the Tellerhof camp in 1914. However, the advisory and economic component of «Lemko's» editorial policy was quite positive. The magazine's editorial staff has constantly made significant efforts to broadcast the effects of economic modernization to its readers. Like most peasant periodicals, «Lemko» paid close attention to the intensification of traditional industries and the promotion of new forms of activity in mountainous terrain.*

Conclusions. *The study has concluded that «Lemko» was a unique publishing project that reflected the little-known daily life of the Ruthenians who shared the Moscophile values. The ideology of the newspaper was archaic, leading to the preservation of the Ruthenian community at the level of mental practices of the nineteenth century. This ideological orientation made it impossible to respond adequately to the modern challenges of the first half of the twentieth century, which could only be overcome by united national communities. Therefore, despite all the significant efforts of «Lemko» to enforce its influence on compatriots and expand its readership, the periodical did not withstand competition with the pro-Ukrainian edition of «Nash Lemko» and, despite state support, after less than two years of functioning, ceased to exist.*

Key words: «Lemko», editorial policy, Ruthenians, the Second Commonwealth, Moscophilia.